

BRKIĆ (Bože) STOJAN, penzioner
selo Seferovci, opš. Bos. Gradiška

Arhiv Bos. krajine B. Luka

ABK

S J E Č A N J E

na rad organizacije SKOJ=a, V.P.J. seoskog NOP i AFZ=a
u selu Seferovcima, 1943 i 1944.g.

Rodjen sam u selu Seferovcima, opš. Bos. Gradiška 1914., u siromašnoj seljačkoj porodici, radio sam nešto kod svoje kuće, a najčešće sam nadničio radio kao nadničar kod inostranih seljaka, na više kod Švabe Johana Buna.

Moje selo Seferovci nalazi se na lijevoj strani ceste Bos. Gradiška-Banja Luka, (samo kuća=čardak Husnije Ibrahimbegovića nalazila se na desnoj strani ceste i po katastrofi pripadala Seferovcima). Moja kuća bila je udaljena od ceste oko 1,5 km. a između ceste i moje kuće bila je čistina, terena bez imalo šume, obratno zemljište koje se uvijek zasađivalo šitaricama. Pored ceste bila je kuća Stojana Vulina i nekoliko švapskih kuća, dok je na desnoj strani od moje kuće iza Šibića Hana bila Nova Topola gusto naseljena sa švapskim kućama sa obe strane ceste, kao i nekim kućama koje su bile neznatno udaljene od ceste.

Moje selo Seferovci odmah prvih dana ustajaka se opredijelilo za NOP=et i čitavo vrijeme rata bilo važno partizansko uporište preko koje su išle sve moguće veze i bilo je kao neka prelojna stanica između Kozare i Centralne Bosne.

Ja sam primljen u član SKOJ=a koliko se sjećam u junu mjesecu 1943, godine. U SKOJ=a je primio Nebojša Grabenar, vjerovatno na predlog Djurdja Mađžara. Naime, mene je Djurdj Mađžar uputio da se određenog dana i sata javim Nebojši Grabenaru. Je sam određenog dana otišao u Mrševce do Nebojše i on me je upoznao šta je SKOJ, o značaju i zadacima te organizacije i rekao mi sa kime ću raditi. Kada sam primljen prišao sam organizaciji SKOJ=a u Srpskom Vakufu koja je djelovala na dva sela: Srpski Vakuf i Seferovci. Ja neznam da li je i prije mogla prijem postojala u mojem selu organizacija SKOJ=a, kao što neki pričaju. U svakom slučaju to treba utvrditi, a ja svoje sjećanje iznosim od mog prijema i on što je mene u cjelosti poznato.

I prije mog prijema u SKOJ=a odbornici mog sela: Djurdj Mađžar, Petar Sabljić, Mile Dardić, Milan Kelečević (Petrov), Bogdan

Brkić i Stojan Katalina, povremeno su me pozivali na teoretske sastanke gdje se prerađivao materijal koji je dolazio iz Podgradaca. Odbornici su mi ponekad davali neke zadatke koje sam je savjesno obavljao kao što su: prenošenje neke poruke ili pošte ili pak sakupljanje pomoći od ljudi kojima sam se mogao ja obratiti. Ne sjećam šta se na tim sastancima prerađivalo=šitalo, da li Kozarski ili ne drugi Vijesnik, ali znam da su to uglavnom bili izvještaji o akcijama partizanskih jedinica i radu narodno oslobodilačkih odbora. Ti izvještaji su obuhvatali područje Kozare, ali i šire.

Međutim i prije moga pozivanja na sastanke (teoretske) na koje su me pozivali odbornici, meni je često vraćao Savo Vido=vić kada je išao iz Mašića u Seferovce i nosio razne materijale, pa kazivao mi ih i davao na šitanje, tj. materijal je nosio u celo, a meni je ponešto ostavljao da pročitam. Tako sam preko Save bio uključan u prvu partizansku akciju u Lijevo polju koja je izvođena na oružničku postaju u Kukuljsma 12 na 13 januara 1942.godine. U toj akciji vidio sam prvoborce iz moga sela: Veljku Balabana koji je nosio puškomitraljez i Rajka Šolaju, te Kostu Balabana iz Mrčevaca, a iz Mašića Branka Vidovića kovača i Djordju Dragojevića koji je u ovoj akciji bio ranjen, pa sam mu našao saonice za prevoz.

Kada sam ja primljen u SKOJ u Srpskom vakufu su bili poro=nebojše Grebenara, Stevan Kelešević, Zdravka Trkulja¹, Jovo Aleksić iz Seferovaca i Gospova Vidović. Pošto smo već imali 3 člana iz moga sela, formirali smo organizaciju SKOJ=a u Seferovcima negdje početkom avgusta 1943.godine, koju smo ubrzo proširili. Tada su primljeni: Nevenka Cerovac, Stojan Ninković, Mirjana Valin, Džaginja Brkić, Zdravka Cerovac i drugi, tako da nas je koncem 1943.godine bilo 16 (šesnaest) članova.

Rad organizacije SKOJ=a u Seferovcima odvijao se prema direktivi Sreskog komiteta SKOJ=a u Podgradcima, na osnovu čega smo mi održavali redovne sastanke, slali mjesečne izvještaje i plaćali članarinu. Naš rad kao osnovno bio je rad sa ostalom omladinom: upoznavanje sa ciljevima NOB=e i njenim uspjesima. Rad je bio svestran, zadatci su izvršavani disciplinovano i na vrijeme. Članovi SKOJ=a koji su bili članovi sreskog NOO prenosili su nam direktive i zadatke koje je dobijao narodnooslobodilački odbor, tako da smo mnoge akcije sprovodili samostalno. Sakupljali smo i otpremali pomoć i sve što je trebalo za Sreski komitet SKOJ=a. Preko omladine smo organizovali pletenje šarapa, rukavica i džempera, bili smo

povezani sa mnogima i na taj način dobijali lijekove i drugi sanitetski materijal, kao i kancelarijski materijal svih vrsta od najsitnijeg pa jednom prilikom i ~~pisaću mašinu~~ i šapirograf.

Jednom smo kancelarijski materijal prevozili mi članovi SKOJ-a, iz Seferovaca preko ceste u po bijela dana. Prevozili smo puna zaprežna kola sanitetskog materijala i kancelarijskog. Prevoz je vršena zapregom Ljube Cerovca, a prevozili smo ja, Ljubo Cerovac i Jovo Aleksić. Radilo se o vrlo skupom materijalu, jer smo pored veće količine lijekova i sanitetskog materijala prevozili sve vrste kancelarijskog materijala, među njima pisaću mašinu i šapirograf. Ovaj materijal smo prevezli u Viluse i prema direktivi ostavili kod odbojnika Živka Straživuka u G. Vilusima. Takvih otprema je bilo mnogo i nekada je to upućivano kolima, nekada smo sami prenosili ili pak slali pokuririma ako se radilo o nekom lakšem materijalu (manje količine lijeka, čarape, priglavci i drugo.)

Koliko su, ne samo članovi SKOJ-a, nego i sva omladina u selu bili uključeni u izvršavanje zadataka za potrebe NOV-e rječito govori i ovaj primjer: omladina je u selu sakupljala mlijeko da bi iz toga izmutili puter za potrebe bolnice na Kozari. Puter smo mutili u stapu koji nam je dala Grozda Vulin (majka Radovana Vulina). Omladina nam je bila privrženica i prosto su se utrkivali koće više i koće prije izvršiti primljene zadatke. Takav rad SKOJ-a omogućila je velika privrženost i starih i mladih NOB-i od prvog dana ustanka, tako da smo mi skoro javno radili u selu i ako je do Njemačkog uporišta bilo 2,5 do 3 km. Sakupljali smo sve. Čak smo za bolnicu slali i žive kokoške.

Naša organizacija SKOJ-a nije mogla vršiti bilo kakve diverzije, jer smo bili u ravnici, blizu švapskih kuća, u neposrednoj blizini njemačkog uporišta. Mi članovi SKOJ-a, a rijetko i drugi omladinci nismo smijali odlaziti u Novu Topolu, a ako je trebalo vršiti neko izviđanje u samoj Novoj Topoli, onda su slati stariji ljudi ili žene. Međutim, mi smo imali puno odgovornih zadataka koje je je uslovljavao položaj našega sela: sprovođenje partola, održavanje kurirske veze, organizovanje omladine i odlazak na zborove u Kozaru. Koliko je naš rad bio svestran može da posluži i podatak da smo organizovali i tečajeve za nepismenu omladinu koji su prerasli za školu. Sve se to odvijalo pod neposrednom blizinom neprijatelja. Tečajem je rukovodio Ninković Stojan (poginuo na Kozarcu koncem 1944.g.) i održavao ih u svojoj kući, jer je njegova kuća bila najzabačenija, odnosno najudaljenija od neprijatelja.

Član KPJ postao sam 7 januara 1944.godine. U Partiju me primio Mastala Zivko i Kelečević Vukašin, članovi Opštinskog komiteta KPJ koji je obuhvatao područje od Maglajana do Kukulja i Kočićeve. Bila je to partijska ćelija Srpski Vakuf čiji je sekretar bio Vico Trkulja. U ćeliji su bili: Sava Trkulja, Mikan Jež, Joka i Zdravka Trkulja i DJuradj Mađžar iz Seferovaca koji je mene predložio za prijem u KPJ. Kasnije smo tu organizaciju dopunili primanjem Jove Aleksića i Gospove Viđović iz naše organizacije SKOJ-a u Seferovcima, a pošto smo već imali 4 člana KPJ iz Seferovaca to smo se odvojili i formirali ćeliju u Seferovcima, čiji je sekretar bio DJuradj Mađžar. Bilo je to koliko se sjećam u maju 1944.godine.

Kasnije smo našu partijsku ćeliju dopunjavali iz organizacije SKOJ-a, iz redova odbornika seoskog NOO i dobrih simpatizera. Primljeni su: Petar Sabljić odbornik i Nevenka Cerovac član SKOJ-a i drugi, čijih se imena ne sjećam. Partijsku ćeliju smo povremeno osobljavali.

Partijska ćelija je objedinjavala čitav rad u selu, jer su njeni članovi bili članovi NOO, članovi SKOJ-a i seoskog odbora AFŽ-a.

Neznam tačno kad je formiran seoski NOO, ali jednom prilikom kada sam ispitivao po zadatku zajedno sa Radom Gakovićem rad odbora, kada je formiran Muzej "Putavi pobjede" u Bos. Gradišci, za potrebe Muzeja i Opš.odbora SBNOR-a, utvrdio da je zajednički seoski odbor za Srpski Vakuf i Seferovce postojao u proljeće 1942.g. i da je u tom odboru bio DJuradj Mađžar iz Seferovaca, a da je u Seferovcima formiran u jesen 1942.godine.

Odbor AFŽ-a formiran je u proljeće 1943.g. U seoskom odboru AFŽ-a u Seferovcima bile su: Jovana Korkež, predsjednica, Anđja Balaban, Draginja Katalina, Bosa Kelečević, Mileva Aleksić, dok se drugih imena ne sjećam. Odbor je bio vrlo aktivan i razvio živ rad među ženama. Sakupljale su sve što je potrebno vojsci i bolnici, a poslije Kozarske ofanzive sakupljanje pomoći za porobljeni narod Kozare. Za bolnicu su sakupljale sve, pored hrane i posteljine (čaršafe, jastuke, peškire) pa su često i djevojke davale svoje spremljeno ruho. Nekada je odvožena i gotova hrana, hljeb i pite, sir, kajmak, puter, med, kokoši, jaja i šajevi. Za pletenje priglavaka, čarapa i drugih odjevnih predmeta organizovana su sjela, gdje se pletelo za partizane.

Selo Seferovci odmah prvih dana ^{ustanka} se u cjelosti opredjelilo za NOP=et i prvih ustaničkih dana iz sela je otišlo 9 boraca: Radovan Vulin, jedan od organizatora ustankam Balaban Veljko i Gajko, Kelešević Milan (Mikolin) i Spaso, Bojanović Ilija, Šolaja Rajko, Nikola Ćuk i Jović (neznani imena). Za ovakvo opredjelenja cijelog sela svakako su zaslužni napredni omladinici, studenti i srednjoškolci i neki radnici među kojima je bilo članova KPJ ili sindikalno organizovanih radnika: Milovan Djurđević, obučar, Milan Kelešević, stolari a najviše je doprinjeo Radovan Vulin mladi učitelj, komunista i jedan od organizatora ustanka na ovom području. I u ostalim selima Lijeveča polja bilo je naprednih omladinaca, studenata, srednjoškolaca i radnika koji su djelovali na području Lijeveča u predratnim godinama i prvim ustaničkim danima.

Kako je selo Seferovci bilo na udaru, jer je preko njega bila najkraća i najsigurnija veza između Kozare, Lijeveča i Centralne Bosne, to je i rad naše čelije bio vrlo složen i odgovoran. Trebalo je usmjeravati čitav rad u selu i obezbjediti sve kurirske veze, obavještajnu službu, prebacivanje silnog sakupljenog materijala i prebacivanje kurira i vojske. Trebalo je stalno biti na oprezu i stalno obavještavati partijsko rukovodstvo u Podgradinama o stanju, prilikama na terenu, kretanju neprijatelja i drugo. Sprovodjene su i prebacivane čitave čete pa i bataljoni vojske, primani i smješteni bolesni i iscrpljeni partizani na oporavak, redovno su dolazili partijski radnici na sastanke radi prenošenja zadataka ili ispomoć u većim ekonomskim zadacima. Lijevečanska udarna četa krstarila je noću po Lijeveču, a danju bila skrivena u šumi ili skloništima i često davala obezbeđenje prilikom prelaska=prevoženja žita preko ceste u blizini njemačkih uporišta na Kozaru, jer je Kozara bila bez igdje ičega, pa je pored vojske i ishrana preživjelog stanovništva uglavnom padala na Lijeveče polje.

Radi ilustracije navešću nekoliko konkretnih podataka. Seoski narodnooslobodilački odbor uživao je veliki autoritet i smatran je jedinom vlasti, koja se sa puno ozbiljnosti i odgovornosti poštovala. Selo nije priznavalo drugu vlast i ako je to bila neoslobodjena teritorija sve do kraja rata. Jednom prilikom kada je bila velika ekonomska akcija naša partijska čelija odigrala je važnu ulogu. U jesen 1944. godine, vjerovatno novembar mjesec, nekoliko sela (Kočićevo, D. Karajzovci, Kukulje, Srpski Vakuf, Mrševci, Kosjerovo i Seferovci) sakupili su žito koje je za jednu noć sa oko 240

(dvestočetdeset) zaprega prevezeno na Kozaru. Sa ovim transportom omladina je vodila stoku (krave telad) Bilo je vjerovatno oko 50 do 60 grla stoke.

Bila je to jedna od većih akcija. Nijemci su nas opazili i otvorili iz Šibića Hana vatru na nas. Prebacivali smo se preko ceste prema Romanovcima, između kuće Stojana Vulina i Gvijsa. Kada bi se pojavio kamion na cesti, morali smo prekinuti prelaženje ceste, tako da je to naše prebacivanje trajalo oko dva sata. Sve te zaprege iz drugih sela išle su preko Seferovaca i tu se uglavnom okupljale, a obezbjeđenje prilikom prelaska ceste držala je Ljevčanska udarna četa čiji je komandir bio Petar Ratković. Kako je sva ta akcija išla preko Seferovaca, to je najveći teret pao na našu partijsku ćeliju.

Ako govorimo o vlasti i njenom ugledu u selu, onda moram napomenuti da u svim ovim akcijama nije narušen princip dobrovoljnosti. Dobijala se direktno koliko treba žita ili stoke i kad da se doveze i sve se to na vrijeme izvršavalo. Dopuna Krajiških jedinica-brigada vršena je iz Ljevča, pa tako i iz moga sela Seferovaca, što je najčešće vršila partijska organizacija, odabrala bi mladiće i jednostavno bi to seoski NOO sproveo, odnosno odbornik član KPJ bi dotičnome rekao da treba da ide u partizane. Isti slučaj je bio i ako je trebalo prevoziti žito u Podgrađe ili pak ići na oranje u pomoć narodu Kozare u sjetvi.

Na Kozaru smo poslije ofanzive, odnosno narod Kozare sakupljali i odjeću za odrasle i za djecu, kao i sjeme žita i povrća za sjetvu, od ofanzive 1942.g. pa i kasnije do oslobođenja. Orači koji su upućivani na rad, na pomoć u Kozaru ostajali su 4 do 5 dana da tako rade sa zapregama u ispomoći na sjetvi.

Treba napomenuti da je u ovako složenim uslovima rada punu pomoć pružao Opštinski komitet KPJ koji je objedinjavao rad u svim selima u Ljevču od Maglajana do Košićeva. Članovi Opšt. Komiteta KPJ bili su Jovanka Karapetrović i Mile Vujičić iz Kosjerova, Jovo Joldžija iz Kukulja, Vukašin Kelečević iz Mrševaca, Stojan Brkić iz Seferovaca, Zora Šušnjar iz D. Karajzovaca, Boško Jagodić iz Košićeva, a ne sjećam se koje bio iz Maglajana.

Organizacija SKOJ=a iz Sefrovecu često je pohvalivana od višeg rukovodstva i služila je za primjer po svome radu, a i tako i partijska ćelija.. Rad je bio organizovan, radilo se kolektivno, sa puno odgovornosti i drugarstva, zadatcima se prilazilo sa puno ozbiljnosti i elana.

I pored tako raznolikog i obimnog rada nije bilo nikad provale i niko od kurira, bolesnih partizana na liječenju ili partijskih radnika koji su krstarili po selu nije stradao. Sve je postignuto zahvaljujući savjesnom radu i velikoj privrženosti čitavog sela NOB=i.

U svojim sjećanjima iznio sam samo neke podatke i detalje i ako bi se o tome moglo još mnogo reći, jer je dug period rada i obilje zadataka sprovedeno. Međutim, od tada je prošlo mnogo godina i poneki veoma važni momenti padaju u zaborav, što bi trebalo da dopune pojedini drugovi aktivisti iz toga vremena

Seferovci

4.10.1981.g.

Spisak Seferovci